

Een lidstaat mag burgers van de Unie die zich daarheen begeven om werk te zoeken, uitsluiten van bepaalde niet op premie- of bijdragebetaling berustende sociale uitkeringen

Vreemdelingen die in Duitsland aankomen om aldaar bijstand te verkrijgen of die slechts een verblijfsrecht hebben om werk te kunnen zoeken, zijn uitgesloten van de uitkeringen van de Duitse basisvoorziening („Grundsicherung”)¹. In het arrest Dano² heeft het Hof recentelijk vastgesteld dat een dergelijke uitsluiting rechtmatig is ten aanzien van de onderdanen van een lidstaat die het grondgebied van een andere lidstaat zijn binnengekomen zonder wil om daar werk te vinden.

In de onderhavige zaak wenst het Bundessozialgericht (Duitsland) te vernemen of een dergelijke uitsluiting ook rechtmatig is ten aanzien van burgers van de Unie die zich naar het grondgebied van een gastlidstaat hebben begeven om daar werk te zoeken en daar reeds gedurende bepaalde tijd hebben gewerkt, terwijl die uitkeringen wel zijn gewaarborgd voor de zich in dezelfde situatie bevindende eigen onderdanen van de gastlidstaat.

Deze vraag is gerezen in het kader van een geding tussen Jobcenter Berlin Neukölln en vier Zweedse staatsburgers: mevrouw N. Alimanovic, geboren in Bosnië, en haar drie kinderen Sonita, Valentina en Valentino, geboren in Duitsland in respectievelijk 1994, 1998 en 1999. De familie Alimanovic heeft Duitsland in de loop van 1999 verlaten om naar Zweden te gaan en is in juni 2010 naar Duitsland teruggekeerd. Vanaf hun terugkeer waren Nazifa Alimanovic en haar oudste dochter Sonita tot en met mei 2011 werkzaam in verschillende kortlopende banen of werkten zij enkel in het kader van werkgelegenheidsprojecten van minder dan een jaar. Sindsdien hebben zij geen beroepsactiviteiten meer verricht. Aan de familie Alimanovic zijn vervolgens uitkeringen van de basisvoorziening toegekend in het tijdvak van 1 december 2011 tot en met 31 mei 2012, te weten, enerzijds, voor Nazifa Alimanovic en haar dochter Sonita, uitkeringen voor levensonderhoud voor langdurig werklozen („Arbeitslosengeld II”) en anderzijds, voor de kinderen Valentina en Valentino, sociale uitkeringen voor niet-arbeidsgeschikte uitkeringsgerechtigden. In 2012 heeft de bevoegde autoriteit (Jobcenter Berlin Neukölln) de betaling van deze uitkeringen uiteindelijk stopgezet op grond dat N. Alimanovic en haar oudste dochter, als buitenlandse werkzoekenden die slechts een verblijfsrecht hebben om werk te kunnen zoeken, waren uitgesloten van de betrokken uitkeringen. Bijgevolg heeft deze autoriteit ook de andere kinderen uitgesloten van de respectieve uitkeringen.

In antwoord op de vragen van de Duitse rechter oordeelt het Hof in zijn arrest van heden dat de weigering om aan burgers van de Unie die op het grondgebied van een gastlidstaat alleen een verblijfsrecht hebben om werk te kunnen zoeken, bepaalde „niet op premie- of bijdragebetaling berustende prestaties”³, die tevens „sociale bijstand” vormen⁴, toe te kennen, **niet in strijd is met het beginsel van gelijke behandeling**⁵.

¹ Deze uitkeringen zijn met name bedoeld om in het levensonderhoud van de verkrijgers ervan te voorzien.

² Arrest Hof van 11 november 2014, Dano (C-333/13), zie tevens PC nr. 146/14.

³ Deze prestaties zijn omschreven in verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels (PB L 166, blz. 1, met rectificatie in PB L 200, blz. 1), zoals gewijzigd bij verordening (EU) nr. 1244/2010 van de Commissie van 9 december 2010 (PB L 338, blz. 35).

Het Hof stelt vast dat de betrokken prestaties ertoe strekken om aan personen die niet in hun levensonderhoud kunnen voorzien, de eerste levensbehoeften te verzekeren en dat zij niet op premie of bijdrage berusten en worden gefinancierd uit de belastingen, ook al maken zij deel uit van een stelsel dat daarnaast ook voorziet in uitkeringen om het zoeken naar werk te vergemakkelijken. Het Hof beklemtoont dat deze prestaties, net als in de zaak Dano, moeten worden aangemerkt als „sociale bijstand”.

In dit verband brengt het Hof in herinnering dat een burger van de Unie, voor toegang tot sociale bijstand zoals die welke in het hoofdgeding aan de orde is, alleen kan eisen gelijk te worden behandeld als een onderdaan van de gastlidstaat, indien zijn verblijf op het grondgebied van de gastlidstaat voldoet aan de voorwaarden van de richtlijn „Unieburger”⁶.

Met betrekking tot werkzoekenden, zoals in casu aan de orde, constateert het Hof dat er twee mogelijkheden zijn om een verblijfsrecht te verkrijgen:

Indien een burger van de Unie met een verblijfsrecht als werknemer zich, **na minder dan een jaar te hebben gewerkt**, bevindt in een toestand van **onvrijwillige werkloosheid** en zich bij de bevoegde dienst voor arbeidsvoorziening als **werkzoekende** heeft ingeschreven, **behoudt hij de status van werknemer en het verblijfsrecht gedurende ten minste zes maanden**. Gedurende deze periode kan hij zich beroepen op het beginsel van gelijke behandeling en heeft hij recht op sociale bijstand.

Wanneer een burger van de Unie **nog niet heeft gewerkt** in de gastlidstaat of wanneer de **periode van zes maanden is verstreken**, kan een werkzoekende niet worden verwijderd uit die lidstaat zolang hij kan bewijzen dat hij nog immer werk zoekt en een reële kans maakt te worden aangesteld. In dat geval **kan de gastlidstaat echter elke sociale bijstand weigeren**.

Ten slotte brengt het Hof in herinnering dat wanneer een lidstaat op het punt staat een verwijderingsmaatregel te nemen of vast te stellen dat een persoon in het kader van diens verblijf een onredelijke belasting voor het socialebijstandsstelsel teweegbrengt, rekening moet worden gehouden met de individuele situatie van een betrokkene⁷. Het Hof beklemtoont evenwel dat in een geval als het onderhavige een dergelijk **individueel onderzoek niet geboden is**, want **het graduele stelsel van behoud van de status van werknemer** in de richtlijn „Unieburger” (stelsel dat ertoe strekt het verblijfsrecht en de toegang tot sociale prestaties veilig te stellen) **houdt immers zelf rekening** met verschillende factoren die de **individuele situatie** van de aanvrager van sociale bijstand kenmerken. Voorts preciseert het Hof dat de vraag of de toekenning van sociale bijstand een „onredelijke last” vormt voor een lidstaat, wordt beoordeeld na de optelling van alle ingediende individuele aanvragen.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

Voor Duitsland noemt de verordening met name uitkeringen ter dekking van eerste levensbehoeften in het kader van de basisvoorziening voor werkzoekenden. Het Bundessozialgericht heeft de betrokken uitkeringen gekwalificeerd als „bijzondere, niet op premie- of bijdragebetaling berustende prestaties”.

⁴ In de zin van de richtlijn „Unieburger” (richtlijn 2004/38/EG).

⁵ Dit beginsel is vervat in de Unieverdragen en is nader bepaald in artikel 4 van verordening nr. 883/2004 en in artikel 24 van richtlijn 2004/38.

⁶ Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden, tot wijziging van verordening (EEG) nr. 1612/68 en tot intrekking van de richtlijnen 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG en 93/96/EEG (PB L 158, blz. 77, met rectificatie in PB L 229, blz. 35 en in PB 2007, L 204, blz. 28).

⁷ Arrest Hof van 19 september 2013, Brey ([C-140/12](#)).

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Beelden van de uitspraak van het arrest zijn beschikbaar via "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106